

บทละครโทรทัศน์ในช่วงปี พ.ศ. 2498-2516

ในบทที่แล้วเป็นการให้ภาพของละครโทรทัศน์ไทยทั้งในด้านรูปแบบ หลักการ และศิลปะในการจัดแสดงโดยปราศจากการพิจารณาเนื้อหาของละคร ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์บทละครโทรทัศน์ในช่วงปี พ.ศ. 2498-2516 โดยเฉพาะ โดยจะไม่พาดพิงถึงการจัดทำและสภาพทางสังคมซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในบทต่อไป

เนื่องจากละครโทรทัศน์เป็นการแสดงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์ต้องมาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม (Encyclopaedia Britannica Vol.7 1969: 627-628) เนื้อหาของละครโทรทัศน์จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาเพราะจะเป็นเครื่องบันทึกภาพของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยได้ เนื่องจากนักประพันธ์หรือนักเขียนบทละครจะนำเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นมาบรรยายเป็นเนื้อหาของละครโทรทัศน์ ละครโทรทัศน์จึงถือว่าเป็นกระจกส่องภาพของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย สามารถจะบอกได้ถึงความคิดอ่าน ชีวิตความเป็นอยู่ และอุดมคติแห่งชาติในสมัยใดสมัยหนึ่งได้ แต่เนื่องจากในช่วงเวลาที่ศึกษาละครโทรทัศน์นั้น การแสดงยังไม่มีกำกับการบันทึกเทป ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาจากบทละครที่ยังคงมีอยู่และที่พอจะหาอ่านได้ในปัจจุบันนี้

บทละครที่นำมาวิเคราะห์ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นจำนวน 189 เรื่อง จากเรื่อง que แสดงทั้งหมด 1,151 เรื่อง ได้มาจากบทละครที่พิมพ์เป็นรูปเล่มคำมห้องสมุดต่าง ๆ, จากบทละครที่ผู้ประพันธ์ยังเก็บต้นฉบับไว้โดยกรุณาให้ผู้วิจัยยืม, จากนวนิยาย และเรื่องสั้นต่าง ๆ และจากการเล่าเรื่องโดยผู้ประพันธ์เอง ทั้งนี้บทละคร 189 เรื่อง จึงไม่ถือว่าเป็นตัวแทนของละครโทรทัศน์ ตลอดช่วงเวลา 19 ปีได้อย่างสมบูรณ์นัก เพราะบทละครหลายเรื่องหาอ่านไม่ได้ เนื่องจากผู้ประพันธ์หลายท่านเสียชีวิตไปแล้วและไม่มีผู้ใดเก็บต้นฉบับไว้ หรือผู้ประพันธ์ยังคงมีชีวิตอยู่ แต่บทละครบางเรื่องมีเหตุต้องสูญหายไป และผู้วิจัยเองก็ไม่สามารถจะสอบถามเนื้อเรื่องละครจากนักประพันธ์

ที่ยังมีชีวิตอยู่ทุกท่านได้ จึงทำให้มีบทละครหลายเรื่องจากนักประพันธ์หลายท่านที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

บทละครที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ 189 เรื่องนี้ ได้ให้รายชื่อไว้ในภาคผนวก 5 โดยจัดเรียงลำดับตามปี พ.ศ. ที่ออกอากาศและสาเหตุที่จำแนกบทละครโทรทัศน์ออกตามปี พ.ศ. เนื่องจากในบทนี้จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนแรก วิเคราะห์บทละครตลอดช่วงเวลา 19 ปี

ส่วนที่สอง แยกวิเคราะห์บทละครโทรทัศน์ออกเป็น 3 ช่วงเวลาตามสมัยของการปกครอง คือ

- ช่วงที่ 1 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2498-2500
- ช่วงที่ 2 สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2501-2506
- ช่วงที่ 3 สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2507-2516

โดยเหตุที่ต้องแยกส่วนที่ 2 นี้เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประกอบกับเหตุการณ์บ้านเมืองซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้ปกครอง ซึ่งจะเสนอรายละเอียดในบทต่อไป

หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์บทละครโทรทัศน์

ผู้วิจัยได้นำเอาหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์บทละคร 5 ประการ ของ J.S.R. Goodlad จากการทำวิจัยเรื่อง An Analysis of Social Content of Popular Drama, 1955-1965) มาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาของละครโทรทัศน์ไทย โดยได้นำมาเพิ่มเติมตลอดจนดัดแปลงตัดทอนในบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมกับบทละครของไทยดังนี้

1. วิเคราะห์แนวเรื่องของละคร (themes)
2. วิเคราะห์รูปแบบของละคร (play types)
3. วิเคราะห์เป้าหมายหรือจุดประสงค์หลักของบทละครหรือตัวละครที่สำคัญ

ในเรื่อง (goals and motives of characters in plays)

4. วิเคราะห์สถานการณ์ของเรื่องราวในละคร (setting in which play takes place)

5. วิเคราะห์จุดจบของเรื่อง (ending) (Goodlad 1971: 150) และ J.S.R. Goodlad ได้กำหนดหลักในการวิเคราะห์แต่ละประการไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์แนวเรื่องของละคร (The Analysis of Themes)

แนวเรื่องของละครแบ่งออกเป็น 6 ประเภทใหญ่ด้วยกันคือ

1. Love Theme บทละครที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับความรัก เนื้อเรื่องในบทละครจะเป็นเรื่องของความรัก ไม่ว่าจะเป็นความรักระหว่างหนุ่ม-สาว, สามี-ภรรยา หรือนายกับบ่าว โดยจะรวมถึงปัญหาของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันด้วย บทละครประเภทนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของชาย-หญิงคู่หนึ่งรักกันได้อย่างไร ความรักจบลงอย่างไร และในความสัมพันธ์ของความรักจะต้องมีอุปสรรคต่าง ๆ เข้าขวางกัน เช่น พ่อแม่ไม่เห็นด้วย, ความเข้าใจผิดกันเองระหว่างคู่รัก, ความขัดแย้งกันในเรื่องต่าง ๆ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีอุดมคติมากเกินไป หรืออุปสรรคอื่น ๆ และถ้าอุปสรรคเหล่านี้ผ่านพ้นไป ความรักก็จะสมปรารถนา แต่ถ้าไม่สามารถเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ ทั้งคู่ก็จะไม่สมหวังในความรักนั้น

สำหรับแนวเรื่องความรักนี้ ผู้วิจัยจะขอเสริมให้ครอบคลุมถึงความรักในครอบครัวด้วย ไม่ว่าจะเป็นความรักระหว่างแม่กับลูก พ่อกับลูก หรือความรักระหว่างพ่อแม่ พี่น้องในครอบครัวเดียวกัน

2. Morality Theme บทละครที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา เนื้อเรื่องจะเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากหลักศีลธรรมของสังคม เช่น การประพฤติชั่ว การทำบาป หรือการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม โดยศีลธรรมในที่นี้หมายถึงสิ่งที่เป็นธรรมนิยมหรือเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยึดถือกันมาเป็นประเพณีและใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ไม่รวมถึงปรัชญาชีวิตและความศรัทธาในการเมือง

บทละครจะแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการทำความดีว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นสิ่งที่สังคมปรารถนา หรือบทละครจะแสดงให้เห็นถึงการที่บุคคลเลือกที่จะกระทำระหว่างความดีกับความชั่ว และผลที่บุคคลจะได้รับจากการทำดีและทำชั่วนี้

รูปแบบของการประพจน์ศิลปะการกระทำชั่ว หรือการทำให้บาปนั้นได้แก่ การประกอบอาชญากรรมไม่ว่าจะในเรื่องใด, ความไม่ซื่อสัตย์, การประพจน์ศิลปะทางเพศ, การตั้งใจที่จะทำร้ายผู้อื่น ฯลฯ รูปแบบของการกระทำดีได้แก่ การไม่ประพจน์ศิลปะกฎหมาย ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ฯลฯ ซึ่งรูปแบบของการกระทำนั้นขึ้นอยู่กับหลักศีลธรรมของแต่ละสังคม

3. **Idealism Theme** บทละครที่มีแนวเรื่องประเภทนี้จะแสดงให้เห็นถึงบุคคลที่มีความพยายามที่จะกระทำให้บรรลุในสิ่งที่ตนปรารถนา บุคคลประเภทนี้อาจจะเป็นนักปฏิวัติ, ผู้ที่สนับสนุนระบบการปกครองแบบเก่า, ผู้ที่มีอุดมการณ์ชาตินิยม, เสรีนิยม เป็นนักบวช หรือเป็นศิลปินก็ได้ ที่สำคัญคือแรงจูงใจของเขาหรือความคิดของเขาจะรุนแรงกว่าคนส่วนใหญ่ในสังคม หรือไม่เหมือนคนส่วนใหญ่ในสังคมถึง เช่น เขาอาจจะต่อต้านกับหลักศีลธรรมบางอย่างอย่างมากเช่น ในฐานะของผู้รักชาติ การฆ่าเพื่อนมนุษย์ด้วยกันไม่ถือว่าเป็นบาปเพราะเป็นการรักษาไว้ซึ่งประเทศชาติ

4. **Power Theme** แนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ จะเป็นเรื่องของปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล 2 คน หรือ 2 กลุ่มที่มีความต้องการในสิ่งเดียวกัน เช่น อำนาจ, ตำแหน่งหน้าที่ หรือการมีอำนาจในการควบคุมสถานการณ์ และยังครอบคลุมถึงความขัดแย้งส่วนบุคคลเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ความขัดแย้งระหว่างชนชั้น ความขัดแย้งในอุดมการณ์ ความขัดแย้งในสังคมนาน ฯลฯ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการแสวงหาอำนาจโดยจะต้องต่อสู้กับสิ่งกีดขวางทั้งหลาย บ่อยครั้งที่การต่อสู้เป็นการใช้กำลัง ใช้ความรุนแรงหรือต่อสู้กับแผนการที่แต่ละฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวางไว้

5. **Career Theme** ใน Career theme เนื้อเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงความพยายามของบุคคลเพื่อให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความพยายามที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะหรือ ความพยายามในการเลื่อนตำแหน่งการงาน โดยเป้าหมายของความพยายามเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จส่วนตัวไม่ใช่ความสำเร็จในอุดมการณ์

ความสำเร็จของสถาบันหรือประเทศชาติ โดยจะมีสิ่งกีดขวางในวิถีสู่ความสำเร็จ หรือบุคคลจะต้องฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

6. **Outcast Theme** บทละครที่มีแนวเรื่องประเภทนี้ เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องของคนที่ดำเนินชีวิตในสังคมผิดแผกจากคนทั่วไป เนื่องจากความพิการทางร่างกาย เช่น มีรูปร่างหน้าตาหน้าเกลียด พิศารทางสมอง มีโรคประจำตัว หรือเนื่องมาจากสาเหตุทางสังคม เช่น เป็นนักโทษ เป็นเด็กกำพร้า โสเภณี หรือเป็นคนผิดคำ โดยเนื้อเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของบุคคลเหล่านี้ในสังคม ปฏิกริยาที่เขามีต่อสังคมหรือสังคมปฏิบัติต่อเขาอย่างไร (Goodlad 1971: 105-107)

ในการวิเคราะห์จะเน้นในด้าน Theme มากที่สุด

2. การวิเคราะห์รูปแบบของละคร (Classification of Types of Play)

ได้กำหนดรูปแบบของละครไว้สำหรับการจำแนกประเภท 10 รูปแบบด้วยกันคือ

1. **farce** ละครตลก ละครประเภทนี้เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องตลก ขบขัน โดยไม่ได้มุ่งหวังที่จะให้สาระอะไร

2. **straight/psychological** ละครประเภทนี้จะดำเนินเรื่องอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีอะไรลึกลับซับซ้อน หรือเป็นเรื่องที่แสดงถึงภาวะของจิตใจ, อารมณ์ของตัวละครไปตามเหตุการณ์ต่าง ๆ

3. **comedy** เป็นละครตลกเช่นเดียวกับ **farce** แต่มีสาระมากกว่า **farce** เพราะดำเนินเรื่องเช่นเดียวกับละครปกติ แต่มีการสอดแทรกตลกขบขันหรือความตลกขบขันอาจเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัว

4. **war setting** เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสงครามและการสู้รบโดยเฉพาะ

5. **detective story** ได้แก่ละครสืบสวน เช่นการก่ออาชญากรรมที่จะต้องมีการสืบหาตัวคนร้าย

6. **thriller** ละครสะท้อนขวัญ ได้แก่ละครที่ดำเนินเรื่องให้ผู้อ่านเกิด

ความรู้สึกตื่นเต้นไปกับเนื้อเรื่อง

7. **documentary style** ละครสารคดี เป็นละครที่แสดงถึงความเป็นจริงของแต่ละยุคสมัย แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยส่วนมากจะเป็นละครประวัติศาสตร์

8. **mystery story** ละครลึกลับ ในที่นี้หมายถึงเรื่องที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ หรือเป็นเรื่องเหนือธรรมชาติ

9. **science story** ละครวิทยาศาสตร์

10. **fantasy** ละครที่เป็นเรื่องเพ้อฝันไม่ตรงกับความเป็นจริงในสังคม หรือจินตนิยาย

รูปแบบของละครโทรทัศน์บางครั้งอาจจะผสมปนเปกันได้ หรือละครเรื่องหนึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น เรื่องสืบสวน-สอบสวน อาจจะออกมาในรูปแบบของละครระทึกขวัญ (thriller) หรือออกมาในรูปแบบของละครตลก (comedy) (Goodlad 1971: 159-161)

3. การวิเคราะห์เป้าหมายหรือจุดประสงค์หลักของบทละครหรือตัวละครที่สำคัญ (Analysis of Goals and Motives)

Goodlad ได้จำแนกเป้าหมายของตัวละครหลักสำหรับการวิเคราะห์ไว้ถึง 13 ประการด้วยกันดังนี้

1. **Success** ความสำเร็จ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จในการทำงาน การเลื่อนขั้นในสังคม หรือความสำเร็จตามเป้าหมายของตัวละคร

2. **Power** อำนาจ แสวงหาอำนาจ เพื่อให้ได้มาเพื่ออำนาจ

3. **Money, Jewels, Wealth, etc.** ความร่ำรวย ทรัพย์สิน เงินทอง และอื่น ๆ

4. **Protection, Rescue** เป้าหมายเพื่อป้องกันและช่วยเหลือทั้งเพื่อตัว

และผู้อื่น

5. Affection, Love, Marriage จุดมุ่งหมายเพื่อความรัก ความหวัง-
โยเอาใจใส่ และการแต่งงาน
6. Preservation of Marriage, Love เป้าหมายคือช่วยผดุงชีวิตสมรส
ให้ราบรื่น ให้มีความสุข โดยเป็นเป้าหมายของคนที่ตั้งงานแล้ว
7. Self-Realization การบรรลุเป็นตัวเองอย่างสมบูรณ์
8. Revenge เป้าหมายเพื่อการแก้แค้น
9. An Ideal จุดประสงค์เพื่อให้บรรลุตามอุดมคติของตัวละคร เช่น เพื่อ
ให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ
10. Thrill เพื่อให้เกิดความตื่นเต้น
11. Acceptance into Desired Society เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับ
ในสังคม
12. Justice ความยุติธรรม เพื่อให้เกิดความยุติธรรม
13. Illicit Love ความรักที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ความรักของชายและ
หญิงที่ต่างก็แต่งงานแล้ว (Goodlad 1971: 161-165)

4. Classification of Play Setting

หลักในการวิเคราะห์ ใดจำแนกชนชั้นออกเป็น 4 ประเภท

1. Upper/Upper-middle class settings ชนชั้นสูง/ชนชั้นกลางค่อนข้างสูง
2. Middle class settings ชนชั้นกลาง
3. Lower-middle/Working class settings ชนชั้นกลางค่อนข้างต่ำ/
ชนชั้นต่ำ
4. Other settings ใดแต่ในกรณีที่ไม่สามารถจะจัดเข้าใน 3 ประเภทได้
(Goodlad 1971: 165)

5. การวิเคราะห์จุดจบของเรื่อง (Classification of Endings)

มีหลักอยู่ 4 ประการที่ใช้ในการบรรยายจุดจบของละคร

1. **happy** จบอย่างมีความสุข
2. **unhappy** เรื่องจบลงอย่างไม่มีความสุขหรือไม่สมหวัง
3. **ambiguous/unresolved** เรื่องที่จบลงอย่างกำกวมคลุมเครือ คือเหตุการณ์จะต้องดำเนินต่อไปอีก แต่คนดูเดาไม่ถูกว่าจะจะเป็นไปในรูปใด
4. **just-whether happy or otherwise** เรื่องจบลงอย่างสมเหตุสมผล แต่ตัวละครอาจจะสุขหรือทุกข์ก็ได้ (Goodlad 1971: 166)

ผลการวิเคราะห์บทละครโทรทัศน์ 189 เรื่องตลอดช่วงเวลา 19 ปี

1. Themes แนวเรื่อง

จากบทละครทั้งหมด	189 เรื่อง	เป็นละครแนว	
Love theme	75 เรื่อง	คิดเป็น	39.68%
Morality theme	61 "		32.27%
Idealism theme	27 "		14.29%
Career theme	5 "		2.65%
Power theme	5 "		2.65%
Outcast theme	7 "		3.70%
จัดเข้าแนวเรื่อง	9 "		4.76%

ประเภทใดไม่ได้

บทละคร 180 เรื่อง ไม่นับ 9 เรื่องที่จัดเข้าแนวเรื่องประเภทใดไม่ได้ ไม่ว่าจะ เป็นแนวเรื่องประเภทใด จะมีเรื่องรักเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัวถึง 112 เรื่อง คิดเป็น 62.23%

1. **Love theme** บทละคร Love theme 75 เรื่อง 53 เรื่องเป็น เรื่องของหนุ่มสาวรักกันหรือกำลังจะรักกันแต่มีอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งจะต้องฟันฝ่า ดังนี้
 - พระเอกหรือนางเอกมีคู่หมั้นหรือมีคู่รักอยู่แล้ว เช่นเรื่อง มารสวาท

ของกฤษณา อโศกสิน, ไพโรทิสวาส ของ ชูวงศ์ ฉายะจินดา, กุติพิสวาส ของรพีพร

- ฝ่ายชายเจ้าชู้ เช่นเรื่อง เจ้าคุณเจ้าชู้ บทพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 6, สุดหัวใจ ของหมยงค์

- ฝ่ายหญิงจน ฝ่ายชายรวย หรือผู้หญิงรวย ผู้ชายจน เช่นเรื่อง มุม-มิด และ มัลลิกา ของยาขอบ, บันไดเมฆ ของกฤษณา อโศกสิน

- ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไปมีคนรักใหม่ เช่นเรื่อง แผลเก่า ทองไม้เมืองเดิม

- พ่อ แม่ของทั้งสองฝ่ายเป็นศัตรูกัน เช่นเรื่อง ลูกสาวอรชุน ของ ส. อาสนจินดา

- เข้าใจผิดกันด้วยเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องค่าของคน ของ โรสลา-เรน, บาคาลใจ ของ กฤษณา อโศกสิน

- ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต เช่น คู่กรรม ของ หมยงค์, เถาวัลย์-สวาท ของ กฤษณา อโศกสิน

- ผู้ชายไปทำสงคราม เช่น เรื่องผิควินัย บทพระราชนิพนธ์ของ รัชกาลที่ 6

หรือเป็นเรื่องของชายและหญิงที่รักกันด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น เพราะความดี ความสงสาร เช่นเรื่อง นางสาวอบเชย ของ รพีพร, ความติดค้างของ ก. สूरางค-นางค์

4 เรื่อง เป็นเรื่องรักสามเส้า เช่น พิสูจน์รัก ของ อาจันต์ ปัญจพรรค์, กุหลาบเมาะลำเลิง ของ หลวงวิจิตรวาทการ

10 เรื่อง เป็นเรื่องของชายหญิงที่แต่งงานแล้ว เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องของสามีภรรยาที่มีความเข้าใจผิดกันเนื่องจากบุคคลที่ 3 เช่นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีคนรักเก่า คู่-หมั้นเก่ากลับมาหา เช่นเรื่อง โคมผู้จองหงอน ของ ก. สूरางคนางค์ หรือผู้ชายมีเมียข้อย ผู้หญิงมีชู้ เช่นเรื่อง รอยไถ ของ ไม้เมืองเดิม, เกิดต้องการ บทพระราชนิพนธ์ในรัช-กาลที่ 6 ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้ง 2 ฝ่ายจะตกลงหาทางแก้ปัญหาเพื่อให้ชีวิตสมรสราบรื่น

อีก 8 เรื่อง เป็นเรื่องของความรักระหว่างพ่อ แม่ ลูก โดยเป็นเรื่องความรักของ พ่อ แม่ ลูก 1 เรื่อง คือเรื่องแรงรัก ของหมยันตี, ความรักของพ่อกับลูก 5 เรื่อง เช่นเรื่องพระเจ้ารุทีหลัง ของ รพีพร, เสือเก่า ของ อิงอร ความรักระหว่างแม่กับลูก 1 เรื่อง ได้แก่เรื่อง ก่อนจาก บทประพันธ์ของ อิงอร ความรักของพ่อ แม่ ลูก จะเป็นเรื่องของลูกที่ทำให้พ่อแม่กลับมาอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวอีกครั้งหนึ่งหลังจากแยกทางกัน เนื่องจากความรักที่มีต่อลูก ส่วนความรักของพ่อกับลูกและแม่กับลูกจะแสดงให้เห็นถึงความรักที่พ่อแม่มีต่อลูก ขอมเสียสละ ขอมทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อลูกได้

2. Morality theme บทละครแนว Morality 61 เรื่อง มีเรื่องรักสอดแทรกอยู่ด้วย 32 เรื่อง โดยบทละครแนวนี้นเนื้อเรื่องจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

1) Morality theme ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับหลักคำสอนและความเชื่อทางพุทธศาสนา 26 เรื่อง ได้แก่

- ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว, ความดีย่อมชนะความชั่ว หรือธรรมะย่อมชนะอธรรม เช่นเรื่อง ทานชีวิต, นึกไม่ถึง ของ ท. เลียงพิบูลย์

- ความเชื่อในเรื่องนรกสวรรค์ว่าคนที่ทำความดีเมื่อตายแล้วจะขึ้นสวรรค์ ส่วนคนที่ทำความชั่วเมื่อตายไปจะตกนรก เช่นเรื่อง เงา ของ โรสอาเรน

- เวย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เช่นเรื่อง สิ้นเวร ของ ท. เลียงพิบูลย์

- สอนให้คนมีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ให้มีความมานะอดทน อดกลั้น และมีความกตัญญู เช่นเรื่อง หน้าที่ ของ อรชร พันธุ์บางกอก, เด็กข้างถนน และ คนบ้านนอก ของ ท. เลียงพิบูลย์, ความดีมีไชย และ มหาตมะ บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6

- ชีวิตของมนุษย์เราหนีไม่พ้นความตายไม่ว่ายากดีหรือมีเงินก็ตาม ได้แก่เรื่อง หลายชีวิต ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

- หลีกเลียงจากอบายมุขทั้ง 5 เช่นเรื่อง มะลูลี ของ แก้วฟ้า

โดยเนื้อเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงผู้ที่ประพฤติกดีและไม่ดี และผลที่เกิดจากความประพฤติกดีและไม่ดีนั้น

2) Morality theme ในเรื่องของการความรัก 14 เรื่อง ได้แก่

- ภรรยาที่มีความซื่อสัตย์ต่อสามี เช่นเรื่อง ภาพชีวิต ของ บรรณ

บุษบา

- การประหลาดพิสดารทางเพศ เช่น สามีหรือภรรยาไม่ซื่อ ได้แก่เรื่อง

จอมทราน ของ ช.แสงเพ็ญ, น้ำเซาะทราย ของ กฤษณา อโศกสิน

- ทำลายความบริสุทธิ์ของหญิงสาวเพื่อกันกัน เช่นเรื่อง วิมานไฟ

ของ กฤษณา อโศกสิน

- บังคับขืนใจนางสาวภรรยา เช่นเรื่อง ไฟในทรวง ของ กฤษณา

อโศกสิน

3) Morality theme ในเรื่องอาชญากรรม 7 เรื่อง เช่น มือที่

เปื้อนเลือด ของ อาจินต์ ปัญจพรรค์, แพร่คำ ของ หลวงสารานุประพันธ์, รถควั่นเขียง

ใหม่ ของ บุญส่ง กุศลสนอง

4) Morality theme ในเรื่องการกระทำผิดกฎหมายเพราะความ

โลภ 8 เรื่อง ได้แก่

- ค้ายาเสพติด ค้าของเถื่อน เช่นเรื่อง แยกไม้ออก ของ ถกล

เรื่องสุข, เงาเทียน ของ สุภาวดี เทวกุล

- ปล้นทรัพย์ โกงที่ดิน ซิงมรดก เช่นเรื่อง จอมมาร ของ แก้วฟ้า,

พินัยกรรมเปื้อนเลือด ของ อาจินต์ ปัญจพรรค์, ศาลเพียงตา ของ ไม้มืองเค็ม

- โกงเงินหลวง ได้แก่ เรื่อง ผู้ร้ายแฝง บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาล

ที่ 6

- ซโมยเครื่องเพชร เช่น เรื่อง ความรักที่คาไม่บอด ของ กาญจ-

นาคพันธ์

อีก 2 เรื่องชี้ให้เห็นถึงการอบรมเลี้ยงดูลูกทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ได้แก่

เรื่องรักอันสุนทร และ ชั่วชีวิตหนึ่ง ของ ก.สุรางคนางค์

และอีก 1 เรื่อง เป็นการกระทำผิดฐานโกงทรัพย์สินของบริษัท แต่ตัว

ละครจำเป็นต้องกระทำและยอมติดคุกเพราะความรักลูก รักภรรยาและต้องการให้ลูกมี

เงินเรียนหนังสือ ได้แก่เรื่อง กุญแจดอกเดียว ของ วิม อธิติกุล

3. Idealism theme บทละครแนว Idealism 27 เรื่อง มีเรื่องรัก อยู่ด้วย 11 เรื่อง บทละครแนวส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวความรักชาติทั้งของพระมหากษัตริย์และประชาชนไทยยอมเสียเลือดเนื้อ ความสุขส่วนตัว เพื่อต่อสู้กับข้าศึกต่างชาติ เพื่อป้องกันประเทศ หรือ เพื่อให้ประเทศเป็นเอกราช และแสดงถึงความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อพระมหากษัตริย์ เช่น เรื่อง ขุนศึก ของ ไม้เมืองเดิม, ไทยใช้โทษ ของ พัทธยา, เลือดสุพรรณ ของ หลวงวิจิตรวาทการ, เจดีย์หัก ของ ส.อาสนจินดา และ ทหารกล้าหาราช ของ อิงอร ฯ นอกนั้นเป็นเรื่องดังนี้

- การอุทิศเวลาและการทำงานให้กับสังคมตามอุดมการณ์ที่ตนยึดมั่น เช่น อุดมการณ์ของหมอกานต์ในเรื่อง เขาชื่อกานต์ ของ สุวรรณี สุคนธา
- การแสดงออกถึงอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย ได้แก่ เรื่อง ไม้แดง ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
- การต่อต้านคอมมิวนิสต์ เช่น คอกระบัวไม่กลัวงจกร ของ อาจันต์ ปัญจพรรค์, หอคีพอสาศึก
- การต่อสู้ของนักหนังสือพิมพ์กับการเมืองระบอบเผด็จการ ได้แก่ เรื่อง หมึกพิมพ์บนฝ่ามือ ของ ส.อาสนจินดา
- ยึดมั่นในความยุติธรรม ได้แก่ เรื่อง พระพิทักษ์ยุติธรรมดองแท้ ของ อาจันต์ ปัญจพรรค์
- ยึดมั่นในอุดมการณ์ของเสือป่า ได้แก่ เรื่อง เพื่อนตาย บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6

และเป็นเรื่องที่มีเนื้อเรื่องและสอนให้ประชาชนปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เช่น เรื่อง เปลี่ยนปืน ของ อาจันต์ ปัญจพรรค์ เป็นเรื่องของตำรวจต้องจับคนร้ายตามหน้าที่เพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง ทั้ง ๆ ที่คนร้ายนั้นเป็นลูกชายของตัวเอง

4. Career theme Career theme 5 เรื่อง มีเรื่องรักปนอยู่ด้วย 2 เรื่อง เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะเป็นความพยายามในการไต่เต้าขึ้นสู่ตำแหน่งทางราชการที่สูงกว่าเดิม เช่น เรื่องการเมืองเรื่องรัก ของ ม.ล.ปิ่น มาลากุล หรือความพยายามค้นรณทุกวิถีทางเพื่อที่จะได้ประกอบอาชีพที่ตนปรารถนา ได้แก่ นางเอกภาพยนตร์ และตำรวจ เช่น เรื่อง ยศนายสิบ ของ อาจันต์ ปัญจพรรค์

ใน Career theme นี้มีอยู่เรื่องหนึ่งที่มีเรื่องของศีลธรรมปนอยู่ด้วยได้แก่ เรื่อง นางเอก ของ ทมยันตี เป็นเรื่องของหญิงสาวที่พยายามที่จะเป็นนางเอกชื่อดัง แต่ต้องต่อสู้และหนีหนีจากการมีว่สมทางเพศจากผู้มีอิทธิพลในวงการ จนในที่สุดก็ได้เป็นนางเอกที่มีชื่อเสียงและได้แต่งงานกับชายหนุ่มฐานะดี

5. Power theme 5 เรื่อง แนวเรื่องจะเป็นเรื่องของ

- การแย่งชิงความเป็นใหญ่ระหว่างอาณาจักร ได้แก่เรื่อง ขวานนึ่ง ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
- การแย่งชิงตำแหน่งอัครราชทูต ได้แก่เรื่อง คดีสำคัญ บทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6
- การต้องการมีอำนาจเหนือดินแดนชายแดน ได้แก่เรื่อง กุสโลบาย บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6
- ต้องการใช้อำนาจและต้องการใช้อำนาจสิทธิขาดในการปกครองประเทศ ได้แก่ เรื่อง ชูสีไทเสา ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

6. Outcast theme จากบทละคร 189 เรื่อง มีแนวเรื่องประเภทนี้ 7 เรื่อง ใน 7 เรื่องมีเรื่องรักปนอยู่ด้วย 5 เรื่อง บทละคร Outcast theme นี้ 5 เรื่องเป็นเรื่องของคนที่มีปัญหาทางสังคมได้แก่

- ชีวิตของลูกกำพร้าที่ถูกรังเกียจจากญาติพี่น้อง ได้แก่เรื่อง ทางสายเปลี่ยว ของ ก.สุรางคนางค์
- ชีวิตของเด็กสาวที่พ่อแม่แยกทางกันและได้รับความกดดันจากอาสะโง ได้แก่เรื่อง ริมฝั่งแม่ระมิงค์ ของ อ.ไชยวาทศิลป์
- ชีวิตของหญิงสาวที่เก็บตัวไม่ยอมคบหาสมาคมกับใคร เนื่องจากเคยมีคู่มั้นและคู่มั้นตายถึง 2 คน ได้แก่เรื่อง สัปสวาท ของ กัญญาชลา
- ชีวิตของหญิงสาวที่ถูกคู่มั้นเหยียดหยามจากสังคมเนื่องจากมีสามีหลายคน ได้แก่เรื่อง ฟอกไม่ขาว บทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6

อีก 2 เรื่องเป็นเรื่องคนที่มีความผิดปกติทางร่างกาย คือมีหน้าตาอัปลักษณ์เนื่องจากพ่อแม่เป็นพี่น้องกัน ได้แก่เรื่อง เจารักเบื้องหลังภาพ ของ แก้วฟ้า และเรื่องของคนโชที่ได้รับความกระทบกระเทือนจากเหตุการณ์อันน่าสะทึงกลัวในปราสาทร้าง

จนเกิดความนึกปกติทางประสาท ได้แก่เรื่อง รักของอาระยัน ของ พนมเทียน

7. บทละครที่จัดเข้าแนวเรื่องแบบใดไม่ได้ ส่วนใหญ่จะเป็นละครตลก

โดยเป็นละครประเภท comedy 5 เรื่อง
 fantasy 2 เรื่อง
 detective story 1 เรื่อง
 thriller 1 เรื่อง โดยมีตัวอย่างในภาคผนวก 12

2. รูปแบบของละคร

บทละคร 189 เรื่อง จำแนกออกเป็นรูปแบบตามแนวเรื่องดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 : รูปแบบของละครจำแนกตามแนวเรื่อง

Theme Play Type	Love	Morality	Idealism	Career	Power	Outcast	จัดเข้า ประเภท ไม่ได้	รวม
farce	1							1
straight/ psychological	55	43	9	4	2	6	5	124
comedy	4	2	1	1				8
war setting			4		1			5
detective story		9					1	10
thriller		5				1	1	7
documentary	2		2		1			5
mystery								
science fiction								
fantasy	12	2					2	16
documentary & war setting	1		11		1			13
รวม	75	61	27	5	5	7	9	189

จากตารางจะเห็นว่า เป็นละครประเภท straight/psychological มากที่สุดถึง 124 เรื่อง และมีสัดส่วนแตกต่างจากละครประเภทอื่นมาก และทุกแนวเรื่องจะเป็นละครประเภทนี้มากที่สุด ยกเว้นละครแนว Idealism เป็นละครประเภท documentary และ war setting มากที่สุดถึง 11 เรื่องจาก 27 เรื่องซึ่งเป็นประเภทที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากเดิมที่มีอยู่ 10 ประเภท

ละครประเภท comedy และ fantasy ส่วนใหญ่จะเป็นละคร Love theme
 ละครประเภท war setting ส่วนใหญ่จะเป็นละครแนว Idealism
 ละครประเภท detective story ส่วนใหญ่จะเป็นละครแนว Morality
 และ thriller

แต่จะสังเกตได้ว่าบทละครโทรทัศน์ของไทย 189 เรื่อง ไม่มีละครลึกลับและละครวิทยาศาสตร์เลย

3. เป้าหมายของบทละคร (Goals and motives of characters in play)

บทละคร 189 เรื่องมีทุกเป้าหมาย โดยเป้าหมายเพื่อความรัก ความหวังใจ เอาใจใส่และการแต่งงานมีถึง 42.86% หรือ 81 เรื่อง ส่วนมากเป็นเป้าหมายของ Love theme รองลงมาคือ An Ideal 24.34% หรือ 46 เรื่อง ส่วนมากเป็นเป้าหมายของ Morality และ Idealism theme รองลงมาคือเพื่อบรรลุเป้าหมายในสิ่งที่ตัวละครตั้งใจไว้ (success) เพื่อป้องกันและช่วยเหลือทั้งเพื่อตัวเองและผู้อื่น (Protection, Rescue เพื่อแก้แค้น (Revenge) ส่วนใหญ่เป็น Morality theme เพื่อความร่ำรวยทรัพย์สินสมบัติ (money, jewel, wealth etc.) ส่วนใหญ่เป็น Morality theme เพื่อคงชีวิตสมรสให้ราบรื่น (Preservation of love, marriage) ส่วนใหญ่เป็น Love theme เพื่อความยุติธรรม (Justice) ส่วนใหญ่เป็น Morality theme เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม (Acceptance into desired society) ส่วนใหญ่เป็นเป้าหมายของ Outcast theme เพื่ออำนาจ (Power) เป็นเป้าหมายของ Power theme เป็นส่วนมาก, ความรักที่สังคมไม่ยอมรับ (Illicit love) เป็นเป้าหมายของ Morality theme ทั้งหมด, self-realization เป็นเป้าหมายของ Morality theme และมีละครอยู่ 4 เรื่องที่มีเป้าหมายนอกเหนือหลักเกณฑ์คือเรื่อง

มรดกสุนทรภู่, สี่แผ่นดิน, หุ่นมหาราช และเพ็ญเดือนสี่ที่ตะโก

เรื่องมรดกสุนทรภู่ จุดประสงค์ของเรื่องเพื่อให้ทราบประวัติชีวิตของกวีไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเอาเรื่องความรักมาผูกเป็นเรื่อง

เรื่องสี่แผ่นดิน (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช) จุดประสงค์เพื่อบรรยายเหตุการณ์บ้านเมืองตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 8 และผลกระทบของคนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นปกครอง จากเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นโดยใช้ผู้หญิงในตระกูลขุนนางคนหนึ่งในรัชกาลที่ 5 เป็นคนเดินเรื่อง

เรื่องหุ่นมหาราช (เรียบเรียง) จุดประสงค์เพื่อให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร

เรื่องเพ็ญเดือนสี่ที่ตะโก (รพีพร) จุดประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างคนรวยกับคนจน

4. Setting in which play takes place

บทละครที่วิเคราะห์ 189 เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับชนชั้นกลางมากที่สุดถึง 45.50% (86 เรื่อง) เป็นเรื่องของชนชั้นสูงหรือชนชั้นกลางค่อนข้างสูง 34.39% (65 เรื่อง) เป็นเรื่องของชนชั้นต่ำ 19.56% (37 เรื่อง) อีก 1 เรื่อง เป็นเรื่องที่ไม่ให้ความสำคัญทุกชนชั้นเท่ากันคือ เป็นเรื่องที่คนทั้ง 3 ชนชั้นต้องมาเกี่ยวข้องกับ ทั้ง 3 ชนชั้นจะเป็นเรื่อง Love theme มากที่สุด รองลงมาคือ Morality theme, Idealism theme, Career theme และ Outcast theme สำหรับ Power theme จะเป็นเรื่องของชนชั้นสูงอย่างเดียว

ทุกแนวเรื่องจะเป็นเรื่องของชนชั้นกลางมากที่สุด ชนชั้นสูงรองลงมา ที่น้อยที่สุดคือชนชั้นต่ำนอกจาก Idealism theme เป็นเรื่องของชนชั้นสูงมากที่สุด Power theme กับ Outcast theme ไม่มีเรื่องของชนชั้นต่ำเลย แต่ Morality theme เป็นเรื่องของชนชั้นกลางในอัตราที่แตกต่างกับชนชั้นอื่นมากคือเป็นเรื่องของชนชั้นกลาง 34 เรื่อง ชนชั้นสูง 19 เรื่อง และชนชั้นต่ำ 6 เรื่อง เช่นเดียวกับ Outcast theme เป็นเรื่องของชนชั้นกลาง 6 เรื่อง ชนชั้นสูง 1 เรื่อง

5. จุดจบของเรื่อง

บทละคร 189 เรื่องจบลงอย่างมีความสุขถึง 123 เรื่อง (65.07%) จบอย่างไม่มีความสุข ไม่สมหวังเพียงแค่ 38 เรื่อง (20.10%) จบแบบกำกวม 4 เรื่อง (2.12%) จบแบบ just 17 เรื่อง (8.99%) อีก 7 เรื่องตอนจบแสดงให้เห็นถึงบุคคลที่มีความสุขสมหวังกับคนที่ไม่มีความสุขหรือผิดหวัง

ทุกแนวเรื่องจะจบด้วยความสุขมากที่สุดโดยเฉพาะใน Career theme จบอย่างมีความสุขทุกเรื่อง

เรื่องที่จบแบบกำกวมส่วนใหญ่จะเป็น Morality theme

เรื่องที่จบแบบ just เป็นเรื่อง Love, Morality, Idealism theme อย่างละ 5 เรื่อง และ Power theme 2 เรื่อง

บทละครทุกแนวเรื่อง (Theme) และทุกรูปแบบ (type) มีตัวอย่างในภาคผนวก 6

ผลการวิเคราะห์บทละครโทรทัศน์ตามยุคสมัยของการปกครอง

สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม พ.ศ. 2498-2500

ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามมีละครออกอากาศทั้งสิ้น 28 เรื่อง ใน 28 เรื่อง เป็นละครแนว

Love theme	13 เรื่อง
Morality theme	6 เรื่อง
Idealism theme	2 เรื่อง
Outcast theme	2 เรื่อง
Career theme	1 เรื่อง
จัดเข้าประเภทไม่ได้	4 เรื่อง

ละครทั้ง 28 เรื่องมีรูปแบบแยกตามแนวเรื่องดังนี้

ตารางที่ 5 : รูปแบบของละครจำแนกตามแนวเรื่อง

Theme Play Type	Love	Morality	Idealism	Career	Power	Outcast	จัดเข้า ประเภท ไม่ได้	รวม
farce								
straight/ psychological	11	3	1					15
comedy		1		1		2	3	7
war setting								
detective story		1						1
thriller		1					1	2
documentary	1							1
fantasy	1							1
documentary & war setting			1					1
รวม	13	6	2	2		2	4	28

ละคร Love theme 13 เรื่องเป็นเรื่องความรักของพ่อกับลูก 1 เรื่อง

นอกนั้นเป็นเรื่องของชายหนุ่มและหญิงสาวที่รักกันแต่มีอุปสรรคคือ

- ฝ่ายชายจน ฝ่ายหญิงรวย
- ผู้ชายเจ้าชู้
- ผู้ชายมีภรรยาแล้ว

เป็นเรื่องของสามีที่มีความหึงหวงในตัวละครชาย และเรื่องของชายหญิงหนีตามกันไป จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่เพื่อความรักและการแต่งงาน และมีจุดมุ่งหมายที่นอกเหนือไปจากหลักเกณฑ์ 1 เรื่อง คือ มรดกสุนทรภู่ ต้องการแสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของกวีไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องของชนชั้นกลางและจบอย่างมีความสุขเป็นส่วนมาก

ละครแนว Morality เป็นเรื่องของความซื่อสัตย์ต่อครอบครัว (2 เรื่อง)

หลอกลวงผู้อื่นให้เกิดความเข้าใจผิด, อาชญากรรมปล้น, ฆ่า, ข้าราชการโกงเงินหลวง

และเรื่องของการไม่มีเวลาให้กับลูกทำให้ลูกหันเข้าหาอบายมุขได้โดยง่าย

จุดมุ่งหมายเพื่อหึงความรัก, เงินทอง, แก้วแก้ว และเพื่อสอนให้คนรู้อัจฉริยะ
เวลาอยู่กับลูกและรู้จักอบรมสั่งสอนลูก

เนื้อเรื่องมักจะเกิดขึ้นกับคนชั้นกลาง จบลงอย่างมีความสุข, ไม่มีความสุข
และ just อย่างละ 2 เรื่อง

ละครแนว Idealism 2 เรื่อง เป็นเรื่องของตำรวจ (ชนชั้นกลาง) ที่มีความ
ความยึดมั่นในหน้าที่ เมื่อลูกเป็นโจรก็ต้องจับลูกเข้าคุกเหมือนกับจับผู้ร้ายคนอื่น เพื่อ
ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองสมกับหน้าที่ของตำรวจ เรื่องจึงจบลงแบบ just คือ
ได้ทำหน้าที่อย่างไม่บกพร่องแต่ลูกที่ตนรักต้องเข้าคุก อีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องของความรัก
ชาติ รักประชาชนของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช(ชนชั้นสูง) จุดมุ่งหมายเพื่อสร้างชาติให้
เป็นปึกแผ่น และเรื่องจบลงสมอย่างที่ตั้งใจไว้

ละครแนว Outcast 2 เรื่อง เป็นเรื่องของจิตรกรหนุ่มที่มีหน้าตาอัปลักษณ์
เนื่องจากพ่อแม่เป็นพี่น้องกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่ออุทิศตนให้กับงานศิลปะโดยเอาเรื่องรักมา
ผูกเป็นเรื่อง อีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องของหญิงที่ถูกสังคมประณามว่ามีสามีหลายคน จุดมุ่ง
หมายจึงเพื่อให้สังคมที่เธอเกี่ยวข้องกับตัวนั้นยอมรับว่าเธอก็เหมือนกับหญิงคนอื่นที่ต้องการมี
ความรักเดียวใจเดียว ทั้ง 2 เรื่องเป็นเรื่องของชนชั้นกลางและจบลงอย่างมีความสุข

ละครแนว Career เรื่องของเซลแมนหนุ่มที่ต้องการทำงานให้บรรลุเป้า-
หมายซึ่งก็ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ. 2501-2506

ละครที่ออกอากาศ 76 เรื่อง เป็นละครแนว

Love theme	28	เรื่อง
Morality theme	24	"
Idealism theme	12	"
Career theme	3	"
Power theme	3	"

Outcast theme 2 เรื่อง

จัดเข้าประเภทไม่ได้ 4 ..

ละครทั้ง 76 เรื่อง มีรูปแบบจำแนกตามแนวเรื่องดังนี้

ตารางที่ 6 : รูปแบบของละครจำแนกตามแนวเรื่อง

Theme Play type	Love	Morality	Idealism	Career	Power	Outcast	จัดเข้า ประเภท ไม่ได้	รวม
farce	2							2
straight/psychological	17	17	1	1	1	3		40
comedy	3	3	3				2	7
war setting			3					3
detective story		3					1	4
thriller		2						2
documentary	3		2		1			6
fantasy	3	1					1	5
documentary & war setting			5		1			6
รวม	28	24	12	1	3	3	4	76

ละคร Love theme 28 เรื่อง เป็นเรื่องของความรักระหว่างพ่อกับลูก 1 เรื่อง ของพ่อ แม่ ลูก 1 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของชายหญิงที่รักกันแต่มีอุปสรรคใดก็ตาม

- ผู้ชายจน ผู้หญิงรวย
- ผู้ชายเจ้าชู้
- พ่อ แม่ ของทั้ง 2 ฝ่ายเป็นศัตรูกัน
- ผู้ชายไปรบต่างประเทศ

นอกจากนี้เป็นเรื่องรักสามเส้า, สามภรรยาเข้าใจผิดกัน และเรื่องที่มีบรรยายการที่ชายหญิงรักกัน

กว่าครึ่งหนึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อความรักและการแต่งงาน มีอยู่ 2 เรื่องที่มีเป้าหมายนคลิกเหนือไปจากหลักเกณฑ์ คือ มรดกสุนทรภู่ และสี่แผ่นดิน

เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับชนชั้นสูงและชั้นกลาง และจบลงอย่างมีความสุขเป็นส่วนมาก

Morality theme (24 เรื่อง)

มีทั้ง Morality ในเรื่องความรักคือ

- สามีหรือภรรยาผี (1 เรื่อง)
- อาชญากรรม (1 เรื่อง)
- การกระทำผิดกฎหมาย คำของเดือน ชโมยเครื่องเพชร แย่งมรดก (4 เรื่อง)
- หลักคำสอนทางศาสนาพุทธ (16 เรื่อง)

อีก 2 เรื่องเป็นเรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูกทั้งในทางที่ถูกและผิด และเรื่องของพ่อที่ยอมติดคุกเพราะโกงเงินบริษัทเพื่อเอาเงินนั้นเป็นค่าใช้จ่ายให้กับเมียและลูก

เป้าหมายของเรื่องส่วนใหญ่เพื่อชี้ให้เห็นถึงผลของการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า

เป็นเรื่องของชนชั้นสูงและชนชั้นกลางเป็นส่วนใหญ่ และส่วนมากเรื่องจบลงอย่างมีความสุข

Idealism theme (12 เรื่อง)

- เป็นเรื่องของความรักชาติของคนไทยที่มีต่อศัตรูภายนอก และความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ 9 เรื่อง
- เป็นเรื่องของอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย 1 เรื่อง
- ช่วยพัฒนาหมู่บ้าน 1 เรื่อง
- ยึดมั่นในอุดมการณ์เสือป่า 1 เรื่อง

เป้าหมายส่วนใหญ่เพื่อป้องกันประเทศชาติเพื่อความเป็นเอกราช

เป็นเรื่องของชนชั้นสูง กลาง ต่ำ เท่า ๆ กัน และส่วนใหญ่จบลงอย่างมี

ความสุข

Power theme (3 เรื่อง)

- เป็นเรื่องของการตักตวงการครอบครองตำแหน่งทางการเมือง การขัดแย้งในอำนาจ และการแสวงหาอำนาจ
- เรื่องของกรณีพิพาทชายแดน แย่งดินแดนบริเวณชายแดนกันระหว่าง 2 อาณาจักร
- เรื่องการแข่งชิงความเป็นใหญ่ระหว่างจักรวรรดิโรมันกับชนเผ่าฮวน โดยเป็นเรื่องของชนชั้นสูงทั้งหมด จุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ

Career theme (3 เรื่อง) เป็นเรื่องของตัวละครของเรื่องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เป็นตำรวจ (ชนชั้นต่ำ), นางเอก (ชนชั้นกลาง) และได้ตำแหน่งทางการเมือง (ชนชั้นสูง) และสมความตั้งใจทั้ง 3 เรื่อง

Outcast theme (2 เรื่อง) เรื่องหนึ่งเป็นเรื่องของชายที่ได้รับความกระทบกระเทือนทางประสาทจากเหตุการณ์อันน่าสะพรึงกลัว อีกเรื่องหนึ่งเป็นชีวิตของเด็กสาวกำพร้าพ่อแม่และถูกหาว่าเป็นลูกเมียน้อย จุดมุ่งหมายเพื่อให้คนคู่ต้น ต้นและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นเรื่องของชนชั้นกลางทั้ง 2 เรื่อง เรื่องแรกจบลงอย่างไม่มีความสุข เรื่องที่ 2 จบลงอย่างมีความสุข

สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร พ.ศ.2507-2516

มีละครออกอากาศ 108 เรื่อง	เป็นละครแนว
Love theme	46 เรื่อง
Morality theme	41 "
Idealism theme	13 "
Outcast theme	4 "
Power theme	2 "
Career theme	1 "
จัดเข้าประเภทไม่ได้	1 "

ละครทั้ง 108 เรื่องมีรูปแบบจำแนกตามแนวเรื่องดังตารางที่ 7 หน้าถัดไป

ตารางที่ 7 : รูปแบบของละครจำแนกตามแนวเรื่อง

Theme Play type	Love	Morality	Idealism	Career	Power	Outcast	จัดเข้า ประเภท ไม่ได้	รวม
farce								
straight/psycho- logical	38	31	6	1	1	4		81
comedy	1	1						2
war setting			1		1			2
detective story		8						8
thriller		2						2
documentary								
fantasy	6	1					1	8
documentary & war setting	1		6					7
รวม	46	41	13	1	2	4	1	108

Love theme 46 เรื่อง 40 เรื่องเป็นทั้งเรื่องของชายหญิงรักกันแต่มีอุปสรรคต้องฟันฝ่า, เรื่องของสามีภรรยาที่มีเรื่องเข้าใจผิดกัน และเรื่องของชายหญิงที่กำลังจะรักกัน, เป็นเรื่องความรักระหว่างพ่อกับลูก 3 เรื่อง, เป็นเรื่องความรักระหว่างแม่กับลูก 2 เรื่อง และเป็นเรื่องความรักในครอบครัว 1 เรื่อง

จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่เพื่อความรักและการแต่งงาน เป็นเรื่องของชนชั้นสูงและชนชั้นกลางเป็นส่วนมาก ชนชั้นต่ำเป็นส่วนน้อย เรื่องส่วนใหญ่จบลงอย่างมีความสุข

Morality theme 41 เรื่อง เป็น Morality theme ในเรื่องหลักคำสอนของพุทธศาสนา 16 เรื่อง โดยเป็นเรื่องของข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 6 เรื่อง, การอบรมเลี้ยงดูลูกทั้งในทางที่ดีและไม่ดี 1 เรื่อง

- ความรัก (10 เรื่อง)
- อาชญากรรม (3 เรื่อง)
- การกระทำผิดกฎหมาย (5 เรื่อง)

จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่เพื่อชี้ให้เห็นถึงหลักคำสอนของพุทธศาสนา และมีอยู่ 1 เรื่องที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์คือ เพ็ญเดือนสี่ที่ตะโก เป็นเรื่องที่ต้องการชี้ให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคม เนื้อเรื่องเกิดขึ้นกับคนชั้นกลางและจบลงอย่างมีความสุขเป็นส่วนมาก

Idealism theme 13 เรื่อง

เป็นเรื่องของการทำงานตามอุดมการณ์ของหมอ 2 เรื่อง, การต่อสู้กับผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์เพื่อปกป้องแผ่นดินไทย 2 เรื่อง, ความรักชาติของคนไทยต่อศัตรูต่างต่าง 5 เรื่อง, ความยึดมั่นในความยุติธรรม 1 เรื่อง, ความต้องการเลื่อนฐานะทางสังคม ต้องการอยู่ในสังคมชั้นสูง 1 เรื่อง, เรื่องของนักหนังสือพิมพ์ที่ต่อสู้กับการเมืองระบบเผด็จการ อีก 1 เรื่อง แต่ละเรื่องก็มีเป้าหมายตามอุดมการณ์นั้น เป็นเรื่องของคนชั้นสูง 7 เรื่อง คนชั้นกลาง 5 เรื่อง และคนชั้นต่ำเพียงเรื่องเดียว 9 ใน 13 เรื่องจบลงอย่างมีความสุขสมที่ไต่ตั้งใจไว้

Power theme 2 เรื่อง เป็นเรื่องของการแย่งชิงตำแหน่งอัยการ และการแย่งชิงความเป็นใหญ่ระหว่าง 2 อาณาจักร เป็นเรื่องของคนชั้นสูง จุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้อำนาจ

Career theme เรื่องของหญิงสาว (ชนชั้นกลาง) ที่ต่อสู้ฟันฝ่ากับอุปสรรคต่าง ๆ จนได้เป็นนางเอกภาพยนตร์ชื่อดังสมที่ตั้งใจไว้

Outcast theme เป็นเรื่องของหญิงสาวที่ไม่ยอมคบหาสมาคมกับใคร ไม่ยอมรับความรักจากใคร เพราะเช็ดจากการที่คู่หมั้นเสียชีวิตลงถึง 2 คน, เรื่องของหญิงที่มีสามีหลายคน 2 เรื่อง และเรื่องของเด็กกำพร้าที่ได้รับความกตัญญูจากอาสาสมัคร จุดมุ่งหมายเพื่อต้องการความรัก การแต่งงาน และต้องการการยอมรับในสังคม ใน 4 เรื่องนี้ 3 เรื่องเป็นเรื่องของคนชั้นกลาง อีก 1 เรื่องเป็นเรื่องของคนชั้นสูง แต่ทุกเรื่องจบลงอย่างมีความสุข

หมายเหตุ จำนวนละครโทรทัศน์ที่แสดงใน 3 ช่วงเวลารวมแล้วมากกว่า 189 เรื่อง เนื่องจากมีละครหลายเรื่อง que แสดงซ้ำกันทั้งในช่วงเวลาเดียวและหลายช่วงเวลา